

Ministerstvo kultury

MKCRX005N2JL

Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1

Telefon: 257 085 111
Fax: 224 318 155
E-mail: epodatelna@mkcr.cz

Volyně v dolyně o.s.
MgA. Lukáš Černý
Hůlkova 458
387 01 Volyně

Naše značka
MK 10065/2013 PI
MK-S 16433/2012 PI

Vyřizuje/linka
Tupý Michal JUDr.et Mgr. /220 407 457

V Praze dne: 13.02.2013

Odstranění stodoly na par. č. 53, k.ú. Volyně v městské památkové zóně Volyně

Památkové inspekci byl dne 7. listopadu 2012 doručen podnět občanského sdružení Volyně v Dolyně, zastoupené MgA. Lukášem Černým (dále jen „podatel“) ve věci odstranění stodoly na pozemku parc. č. 55 v k.ú. Volyně, která se nachází na území městské památkové zóny prohlášené vyhláškou Jihočeského krajského národního výboru ze dne 19. listopadu 1990 o prohlášení památkových zón ve městech a obcích Jihočeského kraje (dále jen „vyhlášky“). Stížnost směřoval vůči postupu prvoinstančního a druhoinstančního orgánu památkové péče.

Městský úřad Strakonice, odbor – stavební úřad, památková péče (dále jen „prvoinstanční orgán“) vydal pod čj. MUST/049837/2011/SU/ryc dne 8. listopadu 2011 rozhodnutí ve věci odstranění stodoly a garáží v blízkosti špýcharu na poz. 55 v k.ú. Volyně. Odstranění budov obou budov bylo shledáno přípustným bez stanovení podmínek.

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích (dále jen „NPÚ“) v písemném vyjádření čj. NPÚ-331/8114/2011 ze dne 20. října 2011 nesouhlasilo s odstraněním stodoly. NPÚ nesouhlas zdůvodňoval následovně:

1. stodola není v havarijním stavu a vyžaduje doplnění střešní krytiny, žlabů a svodů,
2. pohledově uzavírá městskou památkovou zónu a tvoří optickou bariéru mezi novodobou výstavbou a historickým jádrem města,
3. není znám investiční záměr, pro který by měla být parcela uvolněna,
4. odstraněním stodoly dojde k úbytku historicko-urbanistických hodnot, což je v rozporu s ochranou danou městskou památkovou zónou.

Vlastník v řízení rozporoval dobrý stav stodoly, když stav její střechy označil za havarijní. Případnou opravu stodoly považoval za neekonomickou. Pro budoucí zástavbu místa chce zpracovat urbanistickou studii. Sousední špýchar chce vlastník využívat pro potřeby muzea ve vazbě na „Pošumavskou tržnici“.

Prvoinstanční orgán v odůvodnění zkoumal účel vyhlášení městské památkové zóny Volyně. Vyjmenoval v odůvodnění rozhodnutí podmínky písm. a) až g) článku 3 vyhlášky. Dospěl

k názoru, že hmota stodoly je v současné době nefunkční. Jakékoliv historické památkově chráněné prvky z ní byly již odstraněny. V těsné blízkosti stodoly se v současné době nacházejí bytové domy postavené v minulosti. Uvolněná parcela a okolní budou sloužit pro bytovou výstavbu, ke které se bude orgán památkové péče vyjadřovat závazným stanoviskem.

Dopisem doručeným dne 17. února pod čj. 180017393 se na Krajský úřad Jihočeského kraje, odbor kultury a památkové péče (dále jen "druhoinstanční orgán") obrátilo občanské sdružení Volyně v Dolyně, zastoupené MgA. Lukášem Černým (dále jen "podatel"). Jednalo se o podnět k provedení přezkumného řízení z důvodu zachování architektonického rázu městské památkové zóny. Podání je odůvodněno, že stodola bývala součástí Panského dvora, po demolici některých z jeho částí v 70. – 80. letech 20. století zůstala proluka z náměstí, kterou uzavírá předmětná stodola a sýpka. Na vedlejších pozemcích v nedávné době vyrostla zástavba nekvalitních typových domů. Podatel namítal rozpor především s článkem 1 bod 1 vyhlášky

- účelem prohlášení památkových zón je zajistit zachování kulturně historických a urbanisticko-architektonických hodnot vybraných historických jader při rozvoji těchto měst, aby jako organická součást životního prostředí sloužila kulturním, výchovným, společenským a hospodářským potřebám společnosti.

a dále s článkem 3 vyhlášky konkrétně body:

- a) historický půdorys a jemu odpovídající prostorová a hmotová skladba, městské a vesnické interiéry včetně povrchu komunikací, historické podzemní prostory,
- b) panorama památkové zóny a hlavní dominanty v blízkých i dálkových pohledech,
- e) ostatní objekty v památkové zóně.

Podatel rovněž namítal porušení Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy č. 73/2000 Sb.m.s. čl. 4 bodu 2, kdy nebylo zabráněno znetvoření, zchátrání nebo demolici chráněných statků. Podatel vyvozuje, že uvolněné místo bude využito na výstavbu rodinných domů nebo na zbudování obchodního centra.

Druhoinstanční orgán přípisem čj. KUJCK 6573/2012 OKPP/2 ze dne 14. března 2012 podnět k přezkumu odložil. Druhoinstanční orgán shledal, že rozhodnutí prvoinstančního orgánu mělo mít podobu závazného stanoviska dle § 149 správního řádu z důvodu, že ve věci odstranění stavby bude rozhodovat stavební úřad. Formální pochybení neshledal za takovou vadu, aby odůvodňovalo zahájení přezkumného řízení. Konstatoval, že byly naplněny formální požadavky památkového zákona. Vlastník požádal o vydání závazného stanoviska k odstranění stavby v městské památkové zóně a prvoinstanční orgán si před vydáním závazného stanoviska vyžádal vypracování písemného vyjádření NPÚ. Následně druhoinstanční orgán hodnotil věcnou stránku, když souhlasil s odůvodněním prvoinstančního orgánu ve věci odstranění stodoly. NPÚ nesouhlasil s odstraněním stodoly, ale nijak neurčil její historickou hodnotu, pro kterou by byla její demolice nepřijatelná.

Rozhodnutím Ministerstva kultury čj. MK 28584/2012 OPP ze dne 16. května 2012 byla za kulturní památku prohlášena sýpka na předmětném pozemku. Současně nebyla prohlášena za kulturní památku předmětná stodola. Sýpka je pod rejstříkovým číslem 104824 evidována v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky. Důvodem neprohlášení stodoly za kulturní památku bylo:

- a) nebyla spolehlivě prokázána historická souvislost s kulturní památkou Panský dvůr,

- b) stáří budovy je relativně nízké, pochází z počátku 20. století,
- c) jedná se o hospodářský objekt bez výraznějších architektonických prvků,
- d) výskyt tohoto typu budov není nijak výjimečný,
- e) z předloženého statického posudku vyplývá, že pro zachování stodoly by bylo nutné provést práce, které by značně snížily autenticitu budovy.

Dne 7. listopadu 2012 obdržela Památková inspekce podnět výše uvedeného občanského sdružení k prošetření postupu orgánů památkové péče ve věci odstranění stodoly na pozemku parc. č. 55 v k.ú. Volyně. Památková inspekce si vyžádala spisový materiál prvoinstančního a druhoinstančního orgánu k prošetření. Prvoinstanční orgán ji doručil dne 27. listopadu na Ministerstvo kultury. Spisový materiál druhoinstančního orgánu byl Památkové inspekci doručen 21. prosince 2012.

Po provedeném šetření je nutné hodnotit následující skutečnosti:

Vyhláška Jihočeského krajského národního výboru ze dne 19. listopadu 1990, o prohlášení památkových zón ve městech a obcích Jihočeského kraje, byla dle svého článku I bodu 1 přijata proto, aby bylo zajištěno zachování kulturně historických a urbanisticko-architektonických hodnot vybraných historických jader při rozvoji těchto měst, aby jako organická součást životního prostředí sloužila kulturním, výchovným, společenským a hospodářským potřebám společnosti.

Článek 3 vyhlášky vymezuje předmět ochrany a péče. V prohlášených zónách jimi jsou:

- a) historický půdorys a jemu odpovídající prostorová a hmotová skladba, městské a vesnické interiéry včetně povrchu komunikací, historické podzemní prostory,
- b) panorama památkové zóny a hlavní dominanty v blízkých i dálkových pohledech,
- c) nemovitě kulturní památky uvedené v Ústředním seznamu kulturních památek ČR označené v přílohách 1 – 19 městských památkových zón a 1 – 20 vesnických památkových zón této vyhlášky,
- d) objekty dotvářející charakter památkové zóny – tzv. objekty památkového zájmu, vyznačené v plánu památkové zóny,
- e) ostatní objekty v památkové zóně,
- f) veřejná a vyhrazená zeleň,
- g) části území památkové zóny A, B, C odstupňované podle památkového významu a vyznačené v plánu památkové zóny.

Článek 4 stanoví podmínky pro stavební a další činnost.

- a) při pořizování územně plánovací dokumentace musí být vymezena vhodná základní funkce památkové zóny v prostorovém a funkčním uspořádání sídla. V památkové zóně je nutné respektovat a zhodnocovat urbanistickou skladbu podle jednotlivých částí území, vyznačených v plánu památkové zóny,
- b) využití jednotlivých částí památkové zóny, prostorů, souborů a objektů i ploch v památkové zóně musí být v souladu s jejich kulturní hodnotou, kapacitními možnostmi,
- c) veškeré úpravy prostorů, ploch, zeleně, kulturních památek a jejich souborů musí směřovat k jejich funkčnímu, technickému, estetickému, kulturnímu a společenskému zhodnocení s ohledem na charakter jednotlivých částí památkové zóny a dokumentární funkce,
- d) při nové výstavbě včetně technické infrastruktury musí být brán zřetel na charakter a měřítko zástavby a prostorové uspořádání památkové zóny, panorama památkové

zóny a hlavních dominant. Míra nezbytné nové dostavby a přestavby musí být přiměřená památkovému významu jednotlivých částí památkové zóny.

✗ Přijetím Úmluvy o ochraně architektonického dědictví č. 73/2000 Sb.m.s. se Česká republika zavázala dle čl. 3 bodu 2 Úmluvy zajistit v právních předpisech a prostředky specifickými pro daný stát nebo region ochranu památek, architektonických souborů a míst. Dle památkového zákona spočívá zajištění ochrany v prohlášení městské památkové zóny a výkonu přenesené působnosti na úseku památkové péče. V čl. 4 bodě 2 se Česká republika zavázala, že předejde znetvoření, zchátrání nebo demolici chráněných statků.

✗ Prvoinstanční ale i druhoinstanční orgán při rozhodování o odstranění stodoly nevzaly úvahu podmínky ochrany předmětné památkové zóny, když se nezabývaly otázkou, jak se odstranění stodoly jako části historické zástavby městské památkové zóny promítne do hodnot předmětné památkové zóny. Jinými slovy správní orgán měl zkoumat nakolik je potřebné z hlediska ochrany historického půdorysu a jeho prostorové a hmotové skladbě městské památkové zóny tento záměr zakázat. Podmínky ochrany však prvoinstanční orgán pouze vyjmenoval, aniž by se jimi v odůvodnění konkrétně zabýval. Prvoinstanční orgán se dále v odůvodnění rozhodnutí shodl s NPÚ na skutečnostech, že stodola přirozeně uzavírá městskou památkovou zónu, při pohledu z náměstí prolukou tvoří optickou bariéru mezi historickým jádrem a novodobou výstavbou a že v současné době není potřeba uvolnit parcelu pro konkrétní novou výstavbu. Tyto závěry jsou v přímém rozporu s výrokem jeho rozhodnutí, které souhlasí s odstraněním stodoly. Nebyl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, především v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho závazného stanoviska s ochranou veřejného zájmu tj. památkovou péčí. Tím bylo porušeno ustanovení § 3 správního řádu. Přisvědčit lze konstatování, že ani písemné vyjádření NPÚ konkrétní a využitelné hodnocení předmětné stodoly neobsahovalo. Odpovědnost za závazná stanoviska bez ohledu na jejich formu (rozhodnutí nebo závazné stanovisko dle § 149 správního řádu) nese správní orgán a je povinností správního orgánu stav věci nebudící pochyb zjistit. Tuto odpovědnost z něj nemůže sejmut ani nedostatečné vyjádření odborné organizace.

V neposlední řadě při vydávání závazných stanovisek k odstranění staveb, které nejsou kulturními památkami, ale nacházejí se na území památkových rezervací a památkových zón, by měl orgán památkové péče zkoumat i záměr, který vyvolal odstraňování staveb. V daném případě se jedná pouze o odstranění stavby, pro kterou nemá vlastník využití bez toho, aby měl veřejně deklarovanou představu, jak s uvolněným prostorem naloží (vyjma příslibu, že na budoucí zastavění nechá zpracovat architektonickou studii).

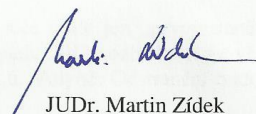
„Jedním ze základních problémů, který před památkovou péčí stojí ve vztahu k této problematice (odstraňování staveb), je dostatečné promítnutí zásady proporcionality do svého rozhodovacího procesu. Právě z ohledu proporcionality je zcela nemyslitelné, že by budoucí využití pozemku bylo zcela mimo předmět takového řízení. Pokud by například budoucí stavební záměr odporoval stávajícím právním předpisům, je otázkou, zda by úvahy o nepřiměřeném zásahu do vlastnického práva v podobě nemožnosti odstranit stávající stavbu, která nemůže sloužit zamýšlenému ale právním předpisům odporujícímu účelu, vůbec mohly být relevantní. Takové úvahy však nelze rozvíjet bez znalosti důvodů, které z pohledu vlastníka stavby stojí proti dalšímu zachování dané stavby. Je to právě otázka proporcionality, která ještě v budoucnu bude představovat jeden z velkých problémů, se kterými se bude muset památková péče úspěšně vypořádat a který si logicky vyžádá i srovnání omezení vlastnických práv vlastníka stavby s jeho budoucími představami o využití pozemku.“ (Zídek, Martin:

Několik postřehů k právní úpravě demolice stavby v památkově chráněném území na žádost jejího vlastníka, in: in: Zprávy památkové péče, ročník LXXII/2012, č. 4, str. 297 – 301).

Správní řád v § 96 odst. 1 stanoví subjektivní a objektivní lhůtu na zahájení přezkumného řízení. Usnesení o zahájení přezkumného řízení lze vydat nejdéle do 2 měsíců ode dne, kdy se příslušný správní orgán o důvodu zahájení přezkumného řízení dozvěděl, nejpozději však do 1 roku od právní moci rozhodnutí ve věci. Rozhodnutí prvoinstančního orgánu nabylo právní moci dne 30. listopadu 2011. Ani v době podání žádosti o přešetření postupu orgánů památkové péče nebylo reálné, vzhledem k nutnosti vyžádat spisového materiálu, zahájit přezkumné řízení ve lhůtě jednoho roku od nabytí právní moci rozhodnutí.

Obecně je třeba říci, že druhoinstanční orgán pochybil, když rozhodnutí prvoinstančního orgánu nezměnil na závazné stanovisko dle § 149 správního řádu. Jiná procesní forma má důsledky v odlišném plynutí lhůt pro provedení přezkumného řízení. V případě závazných stanovisek je lhůta pro provedení přezkumného řízení vázána na lhůtu tří let, kdy je možné (a nutné pravomocně) provést obnovu řízení u rozhodnutí, pro jehož účely je závazné stanovisko vydáváno (viz § 149 odst. 5 a § 100 správního řádu blíže in Josef Vedral: Správní řád, Komentář, BOVA POLYGON, Praha 2012, str. 1137 a násl.)

Prvoinstanční stavební úřad vydal dne 19. července 2012 rozhodnutí o odstranění stavby č.j. MěÚV/8538/2011, které nabylo právní moci dne 21. srpna 2012. Dle sdělení prvoinstančního orgánu byla ke dni 7. února 2013 odstraněna střecha stodoly. Vlastník stodoly započal s konzumací pravomocného rozhodnutí stavebního úřadu a rozsah práv nabytých v dobré víře vzrostl natolik, že by, pokud by bylo možné jej provést, přezkumnému řízení bránila ochrana práv nabytých v dobré víře.

JUDr. Martin Zídek
ředitel Památkové inspekce
Ministerstva kultury

Na vědomí:

1. Krajský úřad Jihočeského kraje, Odbor kultury a památkové péče
2. Městský úřad Strakonice, Stavební úřad – památková péče
3. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích